

V SPOMIN ČASTNEMU ČLANU LOVRU PLANINI

Po hudem trpljenju je telesno povsem izčrpan 23. februarja 1973 zatisnil trudne oči na svojem domu častni član Muzejskega društva v Škofji Loki — Lovro Planina. Z njim je odšel iz loške sredine mož, ki je bil dolga desetletja v središču loškega kulturnega življenja; mimo njegovega imena ne bo mogel nihče, ki bo pisal zgodovino loškega kulturnega ustvarjanja med obema vojnama in v prvih desetletjih nove Jugoslavije.

Lovro Planina se je rodil 8. novembra 1890 v Škofji Loki na Lontrku št. 70 (sedaj št. 15) v dežnikarski rodbini; od številnih otrok sta nežno detinsko dobo preživela samo najstarejši Lovro in najmlajši Francl. V letih pred prvo svetovno vojno se je rodbina preselila v Nunsko ulico št. 97 (danes Blaževa ulica št. 6). Ker je hotel oče najstarejšega sina obdržati doma kot svojega naslednika v poklicu, ga po dovršeni loški ljudski šoli ni dal naprej študirati, čeprav je bil Lovro izredno bister.

Že od mladosti sem je bil Lovro vnet javni delavec, ki se je že kot mlad fant vsestransko uveljavljal pri Katoliškem izobraževalnem oziroma Prosvetnem društvu, pri telovadnem odseku Orel in Prostovoljnem gasilskem društvu. Prav čudno bi bilo, če bi Lovra ne našli na sliki tamburaškega zbora leta 1909 (gl. Loški razgledi 17/1970, str. 126). Mnogi spomini me vežejo na Lovra še iz tistega davnega časa. Ko smo se vozili na sejme v tolminsko smer, sem bil najraje prav v njegovi družbi, saj mi je znal vneto in živo govoriti o pokrajini, o gorskih velikanih, o bistri Soči, o ljudeh — da čujem te besede še danes po tolikih letih.

Prav posebno pa se je Lovro uveljavljal med obema vojnama. Bil je duša loškega javnega življenja. Nastopal je kot priznan igralec, sodeloval je v naj-

Lovro Planina

različnejših odborih, zlasti mu je bilo pri srcu planinstvo in muzejsko življenje, uveljavljal se je pa hkrati tudi kot občinski odbornik in kot poslanec ljubljanske oblastne skupščine. Nič čudnega torej, da je okupator Lovra kot odličnega javnega delavca že prve dni okupacije odpeljal v šentviški zavod, od koder je bil z družino izseljen v Srbijo. Po nekaj mesecih se je Lovro preselil v Belo krajino in je do osvoboditve živel v Adlešičih in Črnomlju. V Črnomlju je zadnje leto vojne skupaj z Ločanoma Matevžem Ziherlom in Francetom Zebre-

tom upravljal skromno gostilno, kjer so se hranili člani partizanskega gledališča in se oglašali mnogi vodilni in drugi partizani. Po končani vojni se je spet vrnil na svoj dom in navzlic strašnim pretresom še obdržal tako značilno šegavost. Tudi v povojnih letih je ostal zvest muzejstvu in planinstvu. Organizacijsko in fizično je bil aktiven pri gradnji planinskega doma na Lubniku in pri raznih planinskih prireditvah, zlasti pa se je vsega posvečal muzejskemu delu, ki sem ga orisal kot predsednik Muzejskega društva v Škofji Loki ob odprtem grobu:

Kruta usoda je zahtevala, da je Muzejsko društvo v Škofji Loki izgubilo tik ob loški tisočletnici prej kot v enem letu vse tri častne člane. Za akademikom prof. Milkom Kosom in notarjem Števom Šinkom se je za vedno poslovil od nas še naš Lovro, čigar ime je tesno povezano z loškim muzejem vse od prvih začetkov našega muzejskega delovanja. Mimo njegovega imena ne bo mogel nihče, kdor bo pisal o razvoju loškega muzejstva vse do polpreteklega časa. Saj se je misel na ustanovitev muzeja porodila ob obrtni razstavi v Škofji Loki, ki ji je bil duša prav naš dragi pokojnik. Zavzet za vse, kar bi moglo prispevati k dvigu rodnega mesta, se je takoj odločno oklenil dela tudi v muzejski smeri in tako ni slučaj, da smo ga loški muzealci že v samem začetku pritegnili v svoje vodilne vrste. In tako nam je ostal zvest skozi decenije vse do zadnjih let, ko ga je šele huda bolezen odtrgala od aktivnega muzejskega dela.

Spomin mi uhaja na zadnja predvojna leta, ko smo se z vso zagrizenostjo vrgli na zbiranje muzejskih predmetov. Ugled spoštovanega pokojnika v loških obrtniških vrstah nam je omogočil, da so nam obrtniki brez oklevanja izročili v varstvo sicer tako skrbno skozi stoletja na obrtniških domovih spravljene dragocene cehovske predmete, ki so predstavljali jedro loškega muzeja v predvojnih letih. Ta zgled je pripomogel, da so nam tudi sicer loški meščani rade volje odstopali najrazličnejše dragocenosti v taki meri, da smo mogli po treh letih zbiranja odpreti muzejske zbirke in prvem nadstrop-

ju starega rotovža tik pred izbruhom zadnje vojne. — Ko je vojna vihra prekinila naše delo in je tudi naš Lovro bridko okusil trpljenje bednega izgnanca, je muzejsko delo sicer zamrlo, zato pa s tem večjim zamahom zaživelo takoj v prvih letih svobode v puštalskem gradu. Med najboljši agilnimi muzejskimi delavci je bil tedaj spet naš dragi Lovro, ki je bil duša vsega tedanjega muzejskega delovanja. S pravo zagrizenostjo je opravljal v času, ko muzej ni premogel niti enega poklicnega muzealca, vsa dela v naši obnovljeni ustanovi. Po terenu je zbiral in dobesedno reševal muzealije in arhivalije ter v družbi še nekaterih agilnih odbornikov predmete odvažal na varno v izdatno povečane muzejske prostore. V muzeju ni bilo dela, ki bi se ga Lovro ne lotil. Urejal je obsežno zbirko, čistil predmete, vzdrževal snago v muzeju, bil nesebičen vodnik po zbirkah, ki ni poznal uradnih ur, marveč je bil vsakemu interesentu na uslugo tudi, če ga je obiskovalec poiskal ob najrazličnejšem času na domu. Prenekateri zunanji obiskovalec je s pravim užitkom sledil njegovi razlagi, ki jo je garniral s pristnimi loškimi dialektom. Vse dopisovanje je slonelo na njegovih ramenih; pismo je obveščal o tekočih vprašanih vodilne odbornike, ki jih je službena dolžnost zadrževala, da se niso mogli dovolj posvečati skrbi za loški muzej. Njegova muzejska vnema ni popustila tudi v času, ko je razvoj loškega muzeja terjal nastavitev poklicnih muzealcev. Ves poln energije in načrtov se je v tem razdobju vse bolj usmerjal na organiziranje muzejskih izletov, ki so po njegovi zaslugi pognali tako trdne korenine, da smo loški muzealci prekrižarili ne samo vso Slovenijo v vseh smereh, marveč nas je vodila pot tudi na ozemlje sosednih držav. Pri organizaciji izletov je spoštovani pokojnik vneto sodeloval še v času, ko je telesno toliko oslabil, da se izletov sam ni mogel več udeleževati.

Česarkoli se je naš Lovro lotil, je znal zares mojstrsko izpeljati. Nikdar ni ostal sredi poti. Njegova neizčrpana energija, pomešana s pristno loško šegavostjo, je bila vredna občudovanja, saj ga navzlic strašnim udarcem, ki so ga neusmiljeno

tolkli kar po vrsti, ni zapustila vse do polpreteklih dni, ko je telesno povsem onemogel.

Ko se danes zadnjikrat poslavljam od našega častnega člana, se mu iskreno za-

hvaljujem za vse njegove žrtve z zagotovitvijo, da bo spomin nanj ostal v naših srcih vedno živ in svetel. Dragi Lovro, počivaj v miru.

Dr. Pavle Blaznik

JANKU TRDINI V SPOMIN

V vsakoletni izdaji Loških razgledov je posvečenih nekaj strani vidnejšim loškim osebnostim, ki so si s svojim znanstvenim, političnim ali kulturnim delom zaslužile pozornost in priznanje. Med temi so tudi med letom umrli člani raznih društev, katerih odhod povzroči bolečo vrzel na tem ali onem področju javnega delovanja.

Spomina vreden pa ni samo visoko izobraženi umski delavec, prav tako je to lahko človek iz vrst delavstva, ki svoje življenje posveti delu svojega poklica in ga opravlja vestno, dosledno in z vso prizadevnostjo. Eden takih zglednih delavcev, ki ga odlikujejo uspehi dela, je bil Janko Trdina, ki se je 16. januarja 1973, tako rekoč v ranem jutru tisočletnice Škofje Loke za vedno poslovil od nas.

Janko Trdina, ki se rodil leta 1903, je bil sin Janeza Trdine, poznanega pod nazivom Trdinč. Ta je bil že od leta 1895 zaposlen pri Krannerjevi elektrarni v Škofji Loki. Janko se je po zgledu svojega očeta kmalu odločil za poklic električarja, kamor ga je pritegnila tudi prirojena nadarjenost. Ni si izbral lahke-

ga dela. Posebno naporno je bilo tedaj delo na daljnovodnih napravah. Razen tega pa je opravljal tudi instalaterska dela po zgradbah loškega območja. Ker se je prava potrošnja električnega toka na loškem teritoriju pričela uveljavljati šele po prvi svetovni vojni, je bilo v tej široki treba opraviti veliko pionirskega dela. Pri tem je bil tudi Janko, takratni mladi Trdinč, polno zaposlen. Ni bilo skoraj hiše v tedanji Loki, kjer ne bi s posredovanjem Trdinčkov posvetila žarnica. Zato je razumljivo, da je dr. Vilko Fajdiga, ki je Janka poznal dolga leta pred vojno, v svojem poslovnem govoru zapisal, da bi v slovo Janku morale za trenutek zagoreti vse žarnice po loških domovih.

Vojna leta so bila za elektromonterja na terenu težka preizkušnja. Toda Janko je bil pripravljen poleg težavnega terenskega dela izvršiti marsikatero poslanstvo v korist narodnoosvobodilnega boja, ne da bi pričakoval kakršnokoli priznanje. V ilustracijo Jankovega značaja navajam besede elektroinženirja Jakoba Mlakarja iz Kranja, ki je bil tudi med vojno zaposlen pri istem podjetju:

Janko Trdina (desni) in Lovro Planina (levi) kot gledališka igralca amaterja v vlogah Friceta in Fraceta v Golijevi mladinski igri Sneguljčica.